

راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و ارتباط آن با ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی آنها

طلعت خدیوزاده، علی‌اکبر سیف، ناصر ولایی

چکیده

مقدمه. شناخت راهبردهای مطالعه و یادگیری، گامی اساسی برای مداخلات آموزشی است. این پژوهش با هدف تعیین راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و ارتباط آن با ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی آنها و مقایسه نیم‌رخ راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان مشهد با نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا انجام شد. **روش‌ها.** در این مطالعه توصیفی-تحلیلی، ۴۱۲ دانشجوی سال اول تا سوم رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی، به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و تصادفی انتخاب شدند. پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین‌اشتاین که حاوی ۱۰ حیطه بود، توسط دانشجویان تکمیل شد. نیم‌رخ راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان با جدول نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا مقایسه گردید. مقایسه گروه‌های دانشجویان با آزمون من‌ویتنی و کروسکال والیس مورد تحلیل قرار گرفت. **نتایج.** میان نمرات دانشجویان در سه مقیاس راهبردهای آزمون، نگرش و کنترل اضطراب بیشترین مقادیر را داشت که برابر ۳۳، ۳۲ و ۳۱ (از حداکثر نمره ۴۰) بود و در انتخاب ایده اصلی، کمترین نمره را داشت که برابر ۱۹ بود. میان نمرات حیطه‌های مختلف راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در رشته‌ها و پایه‌های تحصیلی مختلف با یکدیگر تفاوت معنی‌داری نداشت. نمرات دانشجویان مورد مطالعه در راهبردهای آزمون معادل صدک ۸۰ و در کنترل اضطراب و تمرکز معادل صدک ۷۵ و در فعالیت‌های انگیزشی معادل صدک ۱۵ نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا بود. **بحث.** عملکرد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در استفاده از راهبردهای آزمون، کنترل اضطراب و تمرکز و سطح پایین فعالیت‌های انگیزشی آنان خوب بود. استفاده از پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین‌اشتاین در تعیین حیطه‌های قوت و ضعف مطالعه دانشجویان توصیه می‌شود. **واژه‌های کلیدی.** راهبردهای مطالعه، یادگیری، دانشجویان، ویژگی فردی، سوابق تحصیلی.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۳؛ ۴(۱۲): ۵۳-۶۱

مقدمه

یادگیرندگان در هنگام روبرو شدن با انواع تکالیف یادگیری،

از راهبردهای مشخصی برای یادگیری استفاده می‌کنند. راهبردهای مطالعه و یادگیری، شامل افکار و رفتارهای نهان و آشکاری است که با موفقیت در یادگیری مرتبط هستند و می‌توانند از طریق مداخلات آموزشی تغییر یابند. محققین، این راهبردها را در چند طبقه، که عملکرد آنها را تعیین می‌کند، دسته‌بندی کرده‌اند (۱).

مطالعات انجام شده در حیطه روانشناسی شناختی نشان داده است که راهبردهای مطالعه و یادگیری، با تسهیل یادگیری، عملکرد

آدرس مکاتبه. طلعت خدیوزاده، (عضو هیأت علمی)، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد.

e-mail: t_khadivzadeh@mums.ac.ir

دکتر علی‌اکبر سیف، استاد دانشگاه علامه طباطبایی و مهندس ناصر ولایی، عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی.

این مقاله در تاریخ ۸۲/۱۱/۲۹ به دفتر مجله رسیده و در تاریخ ۸۳/۸/۱۸ پذیرش گردیده است.

تحصیلی دانشجویان را بهبود می‌بخشد (۲). شناخت این راهبردها، گامی اساسی برای مداخلات آموزشی مناسب می‌باشد (۳) و موفقیت دانشجویان را از طریق تعیین نقاط قوت و ضعف مطالعه و تأمین مداخلات مناسب ارتقا می‌بخشد (۴). پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری که به وسیله وین‌اشتین (Weinstein) در سال ۱۹۸۷ تألیف شده، یکی از کامل‌ترین ابزارهای تشخیصی در این زمینه است. این ابزار به منظور اندازه‌گیری میزان استفاده دانشجویان از راهبردهای مطالعه و یادگیری طراحی شده است. در دانشگاه نگراس، این پرسشنامه در مشاوره‌های تحصیلی، به عنوان ابزاری تشخیصی برای شناسایی حیطه‌های نقص در مطالعه و یادگیری و بویژه در دانشجویانی که شکست‌های تحصیلی جزئی یا شدید دارند، به منظور شناخت مشکلات یادگیری آنان و تصمیم‌گیری در مورد مداخلات آموزشی مناسب و ارائه دوره‌های «یادگیری» به کار می‌رود. سالانه حدود ۱۰۰۰ دانشجو در این دوره‌ها وارد می‌شوند (۵). آمار بالای اکت تحصیلی به صورت ترک تحصیل، اخراج و توقف در تحصیل، از نظر هزینه آموزشی، هر ساله خسارات زیادی را به آموزش عالی در کشور ما و سایر کشورهای جهان وارد می‌کند (۶). شناسایی عوامل مرتبط با استفاده دانشجویان از راهبردهای مطالعه و یادگیری، می‌تواند تفاوت‌های مشاهده شده در میزان یادگیری و موفقیت تحصیلی را تا حدی توجیه نماید. با توجه به مشاهده نشدن پژوهشی مشابه در کشور و مشخص نبودن راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی این پژوهش با هدف تعیین راهبردهای مطالعه و یادگیری و ارتباط آن با مشخصات فردی و تحصیلی دانشجویان و مقایسه میانه نمره دانشجویان در هر یک از حیطه‌های فوق با منحنی هنجار شده راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در کشور آمریکا انجام شده است.

روش‌ها

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی - تحلیلی است که در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده است. نمونه پژوهش را ۴۱۲ نفر از دانشجویان سال‌های اول تا سوم رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی تشکیل می‌دادند که به روش طبقه‌ای و تصادفی انتخاب شدند. دانشجویان خارجی از مطالعه حذف شدند. اطلاعات به وسیله پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری وین‌اشتین جمع‌آوری شد. این پرسشنامه نقاط قوت و ضعف مطالعه و یادگیری دانشجویان را در ده حیطه بررسی می‌کند که شامل نگرش، انگیزش، کنترل وقت، اضطراب، تمرکز، پردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه،

خودآزمایی و راهبردهای آزمون است (۱).

مقیاس نگرش، نگرش علاقه دانشجویان را نسبت به دانشکده و تحصیل بررسی می‌کند. مقیاس انگیزش متمرکز بر سطح پشتکار خودتنظیمی و تمایل به سخت‌کوشی در انجام وظایف تحصیلی می‌باشد. کنترل وقت، برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده از وقت برای تمام وظایف تحصیلی را نشان می‌دهد.

مقیاس اضطراب، نگرانی دانشجویان را در مورد مدرسه و عملکرد آنان در مدرسه نشان می‌دهد.

مقیاس تمرکز، توانایی دانشجو برای توجه به وظایف تحصیلی و دروس را نشان می‌دهد.

مقیاس پردازش اطلاعات، استفاده از بسط، پایش میزان درک و استدلال را نشان می‌دهد.

مقیاس انتخاب، ایده اصلی متمرکز بر توانایی دریافت نکات مهم درس در مطالعه کلاس درس است.

مقیاس راهنمای مطالعه، متمرکز بر استفاده از تکنیک‌های حمایت‌کننده یا موادی است که به یادگیری و نیز به خاطر آوردن اطلاعات کمک می‌کند.

مقیاس خودآزمایی، تلاش برای مرور و آماده شدن برای کلاس و امتحان را بررسی می‌کند.

مقیاس راهبردهای آزمون، راهبردهای آماده‌سازی برای آزمون و نحوه پاسخ‌دهی در آزمون را بررسی می‌کند. نمره کل این پرسشنامه محاسبه نمی‌شود، چون این پرسشنامه یک ابزار تشخیصی برای تعیین مشکلات یادگیری در ده حیطه متمایز می‌باشد (۱).

برای تهیه ویرایش فارسی پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری، پرسشنامه به دقت ترجمه شد و محتوای پرسشنامه توسط ۷ نفر از اساتید رشته‌های علوم تربیتی و ۳ استاد زبان انگلیسی بررسی و تأیید شد و ۳ مطالعه مقدماتی به منظور اطمینان از درک دانشجویان از مفاهیم پرسشنامه و تعیین پایایی آن صورت گرفت. همبستگی بین داده‌های حاصل از اجرای پرسشنامه به روش مصاحبه و خود ایفا تعیین شد که با $r=0/96$ بین داده‌ها، همبستگی وجود داشت. دریک آزمون مجدد به روش خودایفا ۳۰ نفر از دانشجویان پرسشنامه را به فاصله ۲ هفته پر نمودند، ضریب همبستگی بین نمرات حاصل از ۲ بار اجرای آزمون برای ده حیطه فوق‌الذکر به ترتیب برابر: $0/77$ ، $0/89$ ، $0/73$ ، $0/79$ ، $0/86$ ، $0/89$ ، $0/82$ ، $0/81$ ، $0/91$ و $0/94$ بود. با انجام اصلاحات لازم، پرسشنامه برای استفاده در این مطالعه آماده گردید. ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی دانشجویان از پرونده‌های تحصیلی آنان استخراج گردید.

به منظور گردآوری داده‌ها، لیست کلیه دانشجویان سال‌های اول تا سوم (دوره علوم پایه و فیزیوپاتولوژی) رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی تهیه شد که با توجه به جدا بودن کلاس‌های دختران و پسران، ۱۲ کلاس راشامل می‌شد. پژوهشگر با

نتایج

از ۴۱۲ نفر دانشجوی، ۲۲۵ نفر (۵۴/۶ درصد) در رشته پزشکی، ۱۲۱ نفر (۲۹/۴ درصد) در رشته دندان پزشکی و ۶۶ نفر (۱۶ درصد) در رشته داروسازی تحصیل می‌کردند. ۲۱۴ نفر (۵۱/۹ درصد) از آنان دختر و ۱۹۸ نفر (۴۸/۱ درصد) پسر بودند. میانگین سنی آنها $21/1 \pm 1/9$ سال بود. صدک پنجاهم نمرات راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در نه حیطة مذکور که حداکثر نمره ۴۰ داشت، بدین شرح بود: نگرش ۳۲، انگیزش ۲۵، کنترل وقت ۲۴، کنترل اضطراب ۳۱، تمرکز ۲۹، پردازش اطلاعات ۲۹، راهنمای مطالعه ۲۴، خودآزمایی ۲۴، راهبردهای آزمون ۳۳ و در حیطة انتخاب ایده اصلی که حداکثر ۲۵ نمره داشت، ۱۹ بود.

بین صدک پنجاهم راهبردهای مورد استفاده دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی، اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد. راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان سالهای اول، دوم و سوم اختلاف معنی‌دار نداشتند. همان گونه که جدول یک نشان می‌دهد، دختران نمرات بالاتری از مقیاس نگرش ($p=0$) و پسران نمرات بالاتری در انتخاب ایده اصلی ($p=0/025$) کسب کرده بودند.

جدول دو نشان می‌دهد، نمره دانشجویانی که سابقه مشروط شدن در حداقل یک ترم تحصیلی را داشتند، در مقیاس اضطراب، پردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصلی، خودآزمایی و راهبردهای آزمون در مقایسه با دانشجویانی که سابقه مشروط شدن نداشتند بطور معنی‌داری کمتر بود. نمودارهای ۱ و ۲، راهبردهای مورد استفاده دانشجویان مرود بررسی را در مقایسه با جدول هنجاری آمریکا نشان می‌دهد.

جدول ۱. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مشهد

P	Z	میانگین رتبه دختران	میانگین رتبه پسران	راهبردهای مطالعه و یادگیری
۰/۰۰۰۰	-۴/۴۵۴۶	۲۷۸/۷۶	۲۲۱	نگرش
۰/۶۹۵۷	-۰/۳۹۱۱	۲۵۴/۳۵	۲۴۹/۲۷	انگیزش
۰/۱۷۴۹	-۱/۳۵۶۵	۲۶۰/۱۶	۲۴۲/۵۵	کنترل وقت
۰/۴۲۱۹	-۰/۸۰۳۱	۲۵۶/۸۳	۲۴۶/۴۱	اضطراب
۰/۴۹۱۲	-۰/۶۸۸۴	۲۵۶/۱۴	۲۴۷/۲	تمرکز
۰/۴۸۷۷	-۰/۶۹۳۹	۲۴۷/۸۳	۲۵۶/۸۳	پردازش اطلاعات
۰/۰۲۵۴	۲/۲۳۵۵	۲۳۶/۴۸	۲۶۵/۳۹	انتخاب ایده اصلی
۰/۲۱۴۸	-۱/۲۴۰۵	۲۵۹/۴۶	۲۴۳/۳۶	راهنمای مطالعه
۰/۸۷۶۱	-۰/۱۵۵۹	۲۵۲/۹۴	۲۵۰/۹۱	خودآزمایی
۰/۱۸۸۷	-۱/۳۱۴۳	۲۵۹/۹	۲۴۲/۸۵	راهبردهای آزمون

همانگی قبلی با اداره آموزش و اساتید دروس و دانشجویان کلاس‌ها، برای گرفتن نیم ساعت از وقت پایانی کلاس، در یکی از جلسات کلاس درس حاضر می‌شد و با بیان اهداف و اهمیت پژوهش و توجیه دانشجویان، پرسشنامه را در اختیار واحدهای پژوهش که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند، قرار می‌داد. پر کردن پرسشنامه‌ها بطور متوسط ۲۰ دقیقه به طول می‌انجامید. در صورت غیبت واحدهای پژوهش در کلاس، با دعوت از آنان برای شرکت در جلسات جداگانه، پژوهشگر پرسشنامه را در اختیار آن قرار می‌داد تا تکمیل نمایند. دانشجویان خارجی و نیز پرسشنامه‌هایی که با بررسی سؤالات کنترل، با دقت کافی پر نشده بودند، از مطالعه حذف شدند. این موارد شامل دادن پاسخ‌های متناقض به سؤالات کنترل و علامت زدن مقیاس روبروی ردیف‌های خالی بود.

پرسشنامه شامل ۷۷ ماده آزمون بود که واحدهای پژوهش پس از مطالعه هر یک از آنها، با علامت‌گذاری بر روی مقیاس رتبه‌بندی مقابل آن مشخص می‌کردند که مورد بیان شده تا چه حد در مورد آنان صدق می‌کند (۵). دامنه نمرات در نه حیطة بین ۸ تا ۴۰ و در حیطة انتخاب ایده اصلی بین ۵ تا ۲۵ متفاوت بود. هر حیطة پرسشنامه شامل ۸ سؤال و تنها حیطة انتخاب ایده اصلی دارای ۵ سؤال بود. برای پردازش اطلاعات و تعیین میانگین نمرات دانشجویان در حیطة‌های مختلف، از روش‌های آمار توصیفی استفاده شد. از آزمون کروسکال والیس (Kruskal Walis) و من‌ویتنی (Mann-Whitney) برای مقایسه نمرات راهبردها در گروه‌های مختلف دانشجویان، با توجه به فاصله‌ای بودن نمرات هر مقیاس که حاصل جمع نمرات حاصل از مقیاس رتبه‌بندی است، استفاده شد. میانه نمرات راهبردهای مختلف با میانه نمرات هنجاری دانشجویان آمریکا مقایسه گردید.

ارتباط راهبردهای مطالعه دانشجویان با ویژگی‌های آنان

آمریکا بود. نمودارهای فوق توسط دکتر وین اشتین و سایر محققان دانشگاه تگزاس، بر اساس نمرات نمونه هنجاری دانشجویان آمریکا تهیه شده است. صدک ۵۰ و ۷۵ نمرات به وسیله خطوط بسته مشخص شده‌اند از این جدول به عنوان ملاک برای تمایز عملکرد خوب، متوسط و ضعیف دانشجویان آمریکا در بکارگیری راهبردهای مطالعه یادگیری استفاده می‌شود(۵).

میان نمرات دانشجویان ما در مقیاس راهبردهای آزمون معادل صدک ۸۰ و در مقیاس‌های اضطراب و تمرکز معادل صدک ۷۵ نمونه هنجاری آمریکا بود که بیانگر استفاده بیشتر از راهبردهای آزمون، اضطراب کمتر و تمرکز بیشتر در دانشجویان مورد بررسی می‌باشد. نمرات دانشجویان ما در مقیاس انگیزش معادل صدک ۱۵ و در خودآزمایی معادل صدک ۳۵ نمونه هنجاری

جدول ۲: مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد بر حسب سابقه مشروط شدن

راهبردهای مطالعه و یادگیری	میانگین رتبه غیر مشروط	میانگین رتبه مشروط	Z	P
نگرش	۲۵۹/۲۱	۲۵۵/۹۲	-۰/۱۲۲۵	۰/۹۰۲۵
انگیزش	۲۶۰/۵۲	۲۳۶/۷۳	-۰/۸۸۶۳	۰/۳۷۵۵
کنترل وقت	۲۶۰/۸۴	۲۳۲/۰۵	-۱/۰۷۲۷	۰/۲۸۳۴
اضطراب	۲۶۴/۸۳	۱۷۳/۵۳	-۳/۴۰۲۰	۰/۰۰۰۷
تمرکز	۲۶۴/۳	۲۱۰/۶۱	-۱/۹۲۵۹	۰/۰۵۴۱
پردازش اطلاعات	۲۶۳/۸۲	۱۸۸/۳۵	-۲/۸۱۱۶	۰/۰۰۴۹
انتخاب ایده اصلی	۲۶۲/۶۴	۲۰۵/۵۸	-۲/۱۳۳۸	۰/۰۳۲۹
راهنمای مطالعه	۲۶۰/۹۴	۲۳۰/۵۸	-۱/۱۳۱۶	۰/۲۵۷۸
خودآزمایی	۲۶۲/۶۳	۲۰۵/۷۰	-۲/۱۲۱۶	۰/۰۳۳۹
راهبردهای آزمون	۲۶۵/۱۳	۱۶۹/۱۱	-۳/۵۷۹۴	۰/۰۰۰۳

ارتباط راهبردهای مطالعه دانشجویان با ویژگی‌های آنان

۹۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۸	۳۹	۲۵	۳۸	۳	۳۹	۹۹
۹۵	۳۸	۳۸	۳۳	۳۶	۳۴	۳۶	۲۳	۳۳	۳۳	۳۷	۹۵
۹۰	۳۷	۳۷	۳۲	۳۴	۳۲	۳۴	۲۲	۳۱	۳۲	۳۵	۹۰
۸۵	۳۶	۳۶	۳۰	۳۳	۳۱	۳۲	۲۱	۳۰	۳۰	۳۴	۸۵
۸۰	۳۵	۳۵	۲۹	۳۲	۳۰	۳۱	--	۲۹	۲۹	۳۳	۸۰
۷۵	--	--	۲۸	۳۱	۳۹	۳۰	۲۰	۲۸	--	--	۷۵
۷۰	۳۴	۳۴	۲۷	۳۰	--	۲۹	--	۲۷	۲۸	۳۲	۷۰
۶۵	--	۳۳	۲۶	۲۹	۲۸	--	۱۹	۲۶	۲۷	--	۶۵
۶۰	۳۳	۳۲	۲۵	۲۸	۲۷	۲۸	--	--	--	۳۱	۶۰
۵۵	--	--	۲۴	۲۷	۲۶	۲۷	--	۲۵	۲۶	--	۵۵
۵۰	۳۲	۳۱	۲۳	۲۶	۲۵	--	۱۸	--	۲۵	۳۰	۵۰
۴۵	--	۳۰	۲۲	۲۵	۲۴	۲۶	--	۲۴	--	۲۹	۴۵
۴۰	۳۱	--	۲۱	۲۴	۲۳	۲۵	۱۷	۲۳	۲۴	--	۴۰
۳۵	۳۰	۲۹	۲۰	۲۳	۲۲	۲۴	--	--	۲۳	۲۸	۳۵
۳۰	۲۹	۲۸	۱۹	۲۲	۲۱	۲۳	۱۶	۲۲	۲۲	۲۷	۳۰
۲۵	--	۲۷	۱۸	۲۱	۲۰	۲۲	--	۲۱	۲۱	۲۶	۲۵
۲۰	۲۸	۲۶	۱۷	۲۰	۱۹	۲۱	۱۵	۲۰	۲۰	۲۵	۲۰
۱۵	۲۷	۲۵	۱۵	۱۹	۱۸	۲۰	۱۴	۱۹	۱۹	۲۴	۱۵
۱۰	۲۵	۲۳	۱۴	۱۷	۱۶	۱۹	۱۳	۱۸	۱۸	۲۲	۱۰
۰.۵	۲۳	۲۰	۱۲	۱۵	۱۳	۱۷	۱۱	۱۶	۱۶	۱۹	۰.۵
۰.۱	۱۹	۱۷	۰.۹	۱۲	۱۰	۱۴	۰.۸	۱۳	۱۲	۱۴	۰.۱
	نگرش	انگیزش	کنترل وقت	کنترل اضطراب	تمرکز	پرازش اطلاعات	انتخاب ایده اصلی	راهبردهای مطالعه	خودآزمایی	راهبردهای آزمون	

دختر پسر

نمودار ۱. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مشهد با نمونه هنجاری دانشجویان امریکا

بحث

اضطراب کمتر و تمرکز بیشتری نسبت به دانشجویان آمریکایی و نیروی برخوردار بودند. تفسیر این یافته‌ها نیاز به پژوهش‌های بیشتری در مورد علل احتمالی و مؤثر بر اضطراب و تمرکز دانشجویان دارد. اختلاف قابل توجهی بین میانگین نمرات دانشجویان ما در مقیاس انگیزش با دانشجویان آمریکایی وجود داشت و یافته‌های ما در این مقیاس، مشابه یافته‌های مطالعه براتن در نروژ می‌باشند (۷).

دانشجویان مورد بررسی در مقیاس‌های راهبردهای آزمون، نگرش، تمرکز و اضطراب، به ترتیب بالاترین نمرات و در انتخاب ایده اصلی، کمترین نمره را کسب کردند. نتایج نشان داد که راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان ما، بطور واضحی با نیمرخ راهبردهای مطالعه و یادگیری نمونه هنجاری از دانشجویان آمریکا (۱) و همچنین با راهبردهای دانشجویان سال اول نروژ (۷) در اکثر مقیاس‌ها تفاوت ظاهری دارد. در مطالعه حاضر، دانشجویان از

۹۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۸	۳۹	۲۵	۳۸	۳	۳۹	۹۹
۹۵	۳۸	۳۸	۳۳	۳۶	۳۴	۳۶	۲۳	۳۳	۳۳	۳۷	۹۵
۹۰	۳۷	۳۷	۳۲	۳۴	۳۲	۳۴	۲۲	۳۱	۳۲	۳۵	۹۰

ارتباط راهبردهای مطالعه دانشجویان با ویژگی‌های آنان

۸۵	۳۶	۳۶	۳۰	۳۳	۳۱	۳۲	۲۱	۳۰	۳۰	۳۴	۸۵
۸۰	۳۵	۳۵	۲۹	۳۲	۳۰	۳۱	--	۲۹	۲۹	۳۳	۸۰
۷۵	--	--	۲۸	۳۱	۳۹	۳۰	۲۰	۲۸	--	--	۷۵
۷۰	۳۴	۳۴	۲۷	۳۰	--	۲۹	--	۲۷	۲۸	۳۲	۷۰
۶۵	--	۳۳	۲۶	۲۹	۲۸	--	۱۹	۲۶	۲۷	--	۶۵
۶۰	۳۳	۳۲	۲۵	۲۸	۲۷	۲۸	--	--	--	۳۱	۶۰
۵۵	--	--	۲۴	۲۷	۲۶	۲۷	--	۲۵	۲۶	--	۵۵
۵۰	۳۲	۳۱	۲۳	۲۶	۲۵	--	۱۸	--	۲۵	۳۰	۵۰
۴۵	--	۳۰	۲۲	۲۵	۲۴	۲۶	--	۲۴	--	۲۹	۴۵
۴۰	۳۱	--	۲۱	۲۴	۲۳	۲۵	۱۷	۲۳	۲۴	--	۴۰
۳۵	۳۰	۲۹	۲۰	۲۲	۲۲	۲۴	--	--	۲۳	۲۸	۳۵
۳۰	۲۹	۲۸	۱۹	۲۲	۲۱	۲۳	۱۶	۲۲	۲۲	۲۷	۳۰
۲۵	--	۲۷	۱۸	۲۱	۲۰	۲۲	--	۲۱	۲۱	۲۶	۲۵
۲۰	۲۸	۲۶	۱۷	۲۰	۱۹	۲۱	۱۵	۲۰	۲۰	۲۵	۲۰
۱۵	۲۷	۲۵	۱۵	۱۹	۱۸	۲۰	۱۴	۱۹	۱۹	۲۴	۱۵
۱۰	۲۵	۲۳	۱۴	۱۷	۱۶	۱۹	۱۳	۱۸	۱۸	۲۲	۱۰
۰.۵	۲۳	۲۰	۱۲	۱۵	۱۳	۱۷	۱۱	۱۶	۱۶	۱۹	۰.۵
۰.۱	۱۹	۱۷	۰.۹	۱۲	۱۰	۱۴	۰.۸	۱۳	۱۲	۱۴	۰.۱
	نگرش	انگیزش	کنترل وقت	کنترل اضطراب	تمرکز	پرداش اطلاعات	انتخاب ایده اصلی	راهبردهای مطالعه	خودآزمایی	راهبردهای آزمون	

غیرمشروط مشروط

نمودار ۲. مقایسه راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد برحسب سابقه مشروط شدن

نشان می‌دهد و مطالعات فراوانی وجود دارد که ارتباط بالایی را بین انگیزش و یادگیری نشان داده‌اند، انجام بررسی‌های بیشتر در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. دانشجویان ما از راهبرد خودآزمایی که نظارت فرد بر یادگیری خود را نشان می‌دهد، کمتر استفاده می‌کنند که بیانگر نیاز به آموزش آنان در این زمینه می‌باشد.

در مطالعه ما دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر، نگرش بهتری نسبت به تحصیل داشتند. این مسأله ممکن است به این دلیل باشد که پسران بیشتر از دختران تحصیل را به عنوان راهی برای اهداف آینده خود دنبال می‌کنند. نگرش منفی‌تر پسران با توجه به مسؤلیت داشتن مردان در تأمین معاش خانواده و اینکه تحصیل تضمین‌کننده اشتغال و رسیدن به اهداف بعدی آنان در زندگی نمی‌باشد، تا حدی قابل توجیه است. نگرانی دختران در این زمینه کمتر از پسران می‌باشد، به

مقیاس انگیزش، پشتکار، خودتنظیمی و تمایل به سخت کوشی برای انجام وظایف تحصیلی و تکالیف درسی را نشان می‌دهد (۵). نمرات دانشجویان در این مقیاس به تمایل دانشجویان در بیان آنچه که واقعاً انجام می‌دهند یز بستگی دارد. علت این اختلاف ممکن است این باشد که دانشجویان آمریکایی عمدتاً بر این باورند که موفقیت و شکست هر فرد در زندگی به تلاش خود او بستگی دارد و بنابراین، برای رسیدن به اهداف خود، برای تلاش و فعالیت بیش از هر چیز دیگری ارزش قائل هستند (۷).

به هر حال، بدون داشتن اطلاعاتی درباره عقاید اسنادی دانشجویان، تفسیر اختلاف مشاهده شده در نمرات انگیزش دانشجویان ایرانی و نروژی با دانشجویان آمریکایی غیر ممکن است. برای درک عمیق علل این تفاوت، باید جزئیات انگیزش این دانشجویان مورد بررسی دقیق‌تر قرار گیرد. از آنجا که فعالیت‌های انگیزشی میزان تلاش و تقلا برای رسیدن به هدف را

سابقه شکست تحصیلی دارند. بنابراین، اقدامات لازم به منظور تقویت انگیزش دانشجویان از جانب اساتید و برنامه‌ریزان آموزشی و تشویق آنان برای تلاش بیشتر ضروری به نظر می‌رسد. این یافته‌ها بیانگر عملکرد خوب دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در کنترل اضطراب، تمرکز و استفاده از راهبردهای آزمون و سطح پایین فعالیت‌های انگیزشی آنان نسبت به مطالعه مشابه می‌باشد.

از آنجا که این پرسشنامه، ابزاری تشخیصی برای شناسایی نقاط قوت و ضعف مطالعه و یادگیری دانشجویان در ده حیطه جدا می‌باشد و می‌تواند در مشاوره‌های تحصیلی و نیز توسط خود دانشجویان به کار گرفته شود، تهیه جدول هنجاری راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان ایرانی به عنوان ملاکی برای ارزش‌یابی نتایج حاصل از پرسشنامه پیشنهاد می‌گردد.

قدردانی

این پژوهش با کمک مالی حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده است. از حمایت معاونت محترم و شورای محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه شهید بهشتی کمال تشکر را داریم. همچنین کمک آقای ایوار براتن از مرکز تحقیقات آموزشی دانشگاه اسلو از نروژ، به جهت راهنمایی ارزنده و تقبل هزینه و زحمت ارسال مقالات خود و همکاری، قابل تقدیر و سپاس است.

علاوه، طی سالهای اخیر، زنان به تحصیلات بیشتر تشویق شده‌اند که می‌تواند بر نگرش آنها نسبت به تحصیل مؤثر باشد. در مطالعه براتن، دانشجویان دختر نسبت به پسران در ۶ تا از مقیاس‌ها، نمرات بالاتری را کسب نمودند که اختلاف مشاهده شده معنی‌دار نبود (۸). در مطالعه ما دانشجویان پسر نمره بالاتری در مقیاس انتخاب ایده اصلی کسب نمودند و نمره آنان در پردازش اطلاعات مختصری بیشتر از دختران بود.

مقایسه بین دانشجویان بر اساس سابقه مشروط شدن در حداقل یکی از ترم‌های گذشته نشان داد دانشجویانی که سابقه شکست تحصیلی نداشتند، از اضطراب کمتری برخوردار بودند، ایده اصلی درسها را بهتر درک می‌کردند و اطلاعات را به نحو مطلوب‌تری پردازش می‌نمودند و از خودآزمایی و راهبردهای آزمون به میزان بیشتری استفاده می‌کردند. این یافته‌ها با نتیجه سایر مطالعات که ارتباط بین راهبردهای مطالعه و یادگیری را با موفقیت تحصیلی نشان داده‌اند، همخوانی دارد (۷، ۸، ۱۰ و ۱۱).

مطالعه حاضر بیانگر عملکرد بهتر و نمرات بالاتر دانشجویان ما در کنترل اضطراب، تمرکز و استفاده از راهبردهای آزمون در مقایسه با نمونه هنجاری از دانشجویان آمریکا بود. نمره دانشجویان در انتخاب ایده اصلی، پایین‌تر از سایر راهبردها و در مقایسه، معادل صدک ۶۵ جدول هنجاری دانشجویان آمریکا بود. فعالیت‌های انگیزشی و در وهله بعد خودآزمایی در بین دانشجویان ما کم گزارش شده بود. تفسیر دقیق این نتایج منوط به تعیین هنجار مطالعه و یادگیری دانشجویان در کشور می‌باشد. این مطالعه همانند سایر مطالعات (۹) بیانگر انگیزش کمتر دانشجویانی بود که

منابع

- Weinstein CE, Palmer A, Shultz D. LASSI user manual. FL: H & H Publishing Co. 1987: 1-30.
- Olejnisk S, Nist SL. Identifying latent variables measured by the learning and study strategies inventory. J Exp Edu 1998; 60: 151-9.
- Prus J, Hatcher L, Hope M. The learning and study strategies inventory as a predictor of first year academi success. J Freshman Years Experience 1995: 7(2): 7-26.
- Woolfolk AE. Helping students to be strategic learners. Educational Psychology. 2nd ed. New York: Allyn & Bron Co. 1998: 271.
- Weinstein CE, Palmer A, Shultz D. Learning and study strategies inventory. FL: H & H Publishing Co. 1987: 1-5.
- نورساهی ن. افت تحصیلی در آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی ۱۳۷۵؛ ۱۳-۱۴: ۷۱-۹۵.
- Braten I, Olaussen BS. The learning and study strategies of Norwegian first year college students. Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Diego. 1998.
- Keane M. Preferred leaning styles and study strategies in a linguistically diverse baccalaureate nursing students population. J Nurs Edu 1993; 32(5): 214-21.
- Mayo KE. Learning strategy instruction, exploring of metacognition. Reading Improvement 1993; 30(3): 130-3.
- Hewlett MG, Boonstra J, Bell J, Zumbo BD. Can LASSI score profiles help identify postsecondary students with underlying reading problems. J College Reading and Learning 2000; 30(2): 135-43.